

+ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, nowember 1991
11. čisto · Lětnik 41

Bože słowo za nas

Bratřa, modlće so za nas

2. Tes. 3,1

Lubi čitarjo, w swojim 2. lisće na Tesalonskich prosy japoštoł: Bratřa, modlće so za nas, zo by słowo Knjeza běžalo a chwalene było.

Bože słowo, swjaty ewangelij je samón na sebi rjany, wjesoły a lochko zrozumliwy: Jězus Chrystus je naš Knjez a Zbóžnik. Židža pak tutón ewangelij wotpokazowachu, přetož za nich plaćeše Mójzasowy zakon, a mudri, wučeni Grješkojo jón wotpokazowachu, dokelž so wědomostnje njehodži dopokazać, zo je Jězus Chrystus tón zbóžny a jenički kruty založk našeho žiwjenja. Wšitkim čłowjekam pak ma so připowědać: Tak je Bóh swět lubował, zo je swjeho jeničkeho Syna dał, zo bychu wšitcy, kiž do njeho wěrja, zhubjeni njebyli, ale wěčne žiwjenje měli. Zo by japoštoł a wšitcy misionarjo to móhli w Palestinje, w Małej Aziskej, w Grjekskej a po wšem swěće zrozumliwyje do wutroby prajić, wón wosadnych prosy: Bratřa, modlće so za nas, zo by słowo Knjeza běžalo a chwalene było.

Lubi čitarjo, modlće so za nas džensnišich předarjow, zo bychmy słowo Knjeza džensa na prawe, nhujace wašnje připowědać.

*

wědać móhli. To rěka, zo bychmy pohnuć móhli dwělowacych k prawej pobožnosći, wurudzenych k zbóžnej wjesolosci, starosciwyc k dowěrliwej nadźiji, zo bychmy politikarjam pokazać móhli na to jedne, štož je nuzne.

My předarjo trjebamy wašu modlitwu, zo by lud přez naše předowanje znova zapřimnył, zo je Bože słowo tón dobry puć a to čerstwe žórło woprawdžiteho a bohateho žiwjenja. Přetož žadyn druhu zakład njemóže nchtó položiť chiba tón, kiž je položený, kotryž je Jězus Chrystus. My njemóžemy žadyn nowy, wot nas wunamakany ewangelij předować, ale tón starý, wěčný. Ale z nowymi słowami, z přikładami z našeho časa mamy staru bibliju wukładować. Z předowanja dyrbi spóznać być, zo je farar čłowjek našeho časa, zo nuzu a žadosciwe nadźije luda znaje a nic jenož to, ale so sam bēdži ze sonami bohateho zemskeho žiwjenja, zo sam husto njewě, kotrym slubjenjam politikarskich stronow by wěrić móhl. Džensniša tematika cyle wěsće do našeho předowanja sluša, ale bēda nam, hdyž njeje z kōždeho předowanja slyšeć zbōžna powěsć: Jězus Chrystus je nas ze wšeho swětneho dobył za Bože wěčne kralestwo. Swět sluša do našeho předowanja, ale wone njesmě swětne być, ale čisty ewangelij.

*

Lubi bratřa, modlće so za nas – znajmjeńša sobotu w swojej wječornej modlitwje, zo bychmy swój wulki, wažny, zbóžny, swjaty nadawk po Božej woli derje dokonjeli. Je swět hdy Boži ewangelij nuznišo trjebał hač džensa?

Lud wočakuje wot noweje swětneje wyšnosće, štož wona nam dać njemóže. Zbōžnosć je nam slubjena w Božim wěčnym, swětym kralestwje. My drje mamy so hižom džensa tu na zemi přecować wo měr a prawdosć. My předarjo mamy k tomu přinošować, ale nic w ministerstwach abo we wšelakich prezidijach. Nam wot Boha prikazane městno je klětko. Bóh Knjez chcył nam swjateho Ducha dać, zo bychmy z předowanjom Božeho słowa dobry wliw wukonjeli na swětnu politiku a na zmyslenje kōždeho jednotliwego čłowjeka. Tuž, lubi bratřa, lube sotry, modlće so za nas předarjow.

Ale:

Wšo předowanje njepomha, hdyž bjez wušow je wosada.

Tuž modlće so tež sami za sebje, zo byšće nutrne, ze zwólniweje wutrobu poslučali na Bože słowo.

Hamjen
Gerhard Wirth

*

Wopominajmy mortwych

W měsacu nowembru wopominamy mortwych, kiž su před nami žiwi byli, svojich prjedownikow, kiž su před nami rolu worali, syli a žnjeli, so modlili a nam ze svojimi srědkami serbsku rěč a kulturu wuchowali. Njeje hišće dołho, zo je so čas minyl, hdyž twarjachu mócnarjo na niski instinkt čłowjeka, zo smy my džensniši mudriši, zo wšo wjele lěpje wěmy a zo wšo jenož w našich rukach leži. Tohodla chcychu wotstronić wěru do Boha toho Knjeza a z kōždeho čłowjeka sčinić mateho přiboha, kiž wšo wo wjele lěpje wě, kiž je mudriši hač stworićel njebjesow a zemje. Džěło a próca našich prjedownikow bě jim jenož do teje měry hódž, kaž móžachu ju do swojeje pseudowěry zapřijeć.

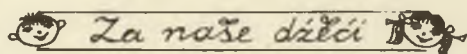
Loni při swojim přebywanju w Romje njejimachu mje najwjetše cyrkwy swěta, najrjeńše studnje a schody, muzeje, naměsta a wuske haski tak jara kaž če-

sćownosć před mortwymi. Mi zdaše so, zo prudži jich duch ze wšemi dobrotami a zmylkami hišće džens po tutym wěčnym měsće hač w rozpadankach starych Romjanow, při pozdatnym rowje swj. Pětra, w katakombach, w grufće něhdyšich bamžow, na němskim kěrchowje we Watikanje, kiž je založil kejžor Korla Wulki spočatk 9. lětstotka, abo na njekatolskim kěrchowje při muri stareho Roma. Džiwy te mjeno, njewěčno? Džens bychmy tutón kěrchow tež mjenować móhli ekumeniski kěrchow, přetož wón so založi po reformaciji, hdyž přichadžachu do Roma džen a wjace njekatolikow, kiž zdžěla tam tež wumrěchu: protestanća, prawoslawni, přiwisnicy anglikanskeje cyrkwy atd. Woni njenamakachu rum na katolskich kěrchowach, a z teje potrjebje so wón založi. Snadž bě to přenja myslička ekumeny, kiž so z tam zwoprawdži. Džens su tući mortwi tam zjednoćeni, pochowani we wěrje do samsneho Boha, sebi runja, nchtó wjace hódny hač druh, bratřa mjez bratřami.

Symbol wěry w Njeswačidskej cyrkwi

Hdyž chodžu po našich kěrchowach, nadeńdu džen a mjenje serbskich narownych napisow. Wone so zhubja, kaž zhubi so serbstwo. Podarmo sym dotal pytała rowy Křescana Bohuwěra Pfula, Jana Radyserba Wjele a Korle Awgusta Fiedlerja w Budyšinje. Kak můžemy my hordži byc na jich zaslužby wo serbstwo, hdyž sej jich rowy lědma wažimy abo scyla nic. Wězo njeje hladanje rowow našich wótčincow nadawk cyrkwjow, ale koho? Lědma jedna serbska institucija abo organizacija je so po mojim wědženju za wobchowanje serbskich rowow zasadžila, abo tola? Wěm, zo hladaše

Lube džěci!

Před dwěmaj měsacomaj běch Wam mały kwiz stajila. Nadžijach so wězo, zo dóstanu horstku wotmołwow, ale jenož 3 džěci mi napisachu. Wězo wšitke prašenja prawje wotmołwichu. Běchu to:

Anja Šerakec z Časec
Marko Malink z Hrodzišća
a sotra Madlenka Malinkec

Wutrobny džak a w přichodnych dnjach dóstanjeće małe myto připóslane.

Nětko chcū Wam něšto wo swjatym Měrćinu powědać. Kóždy lěto swjeća katolscy ludžo, wosebje džěci „swjateho Měrćina“ 11. nowembra. Ale tež ewangelscy skutkujā sobu. Tak tež w Budyšinje. W tachantskej cyrkwi zetkaja so džěci a tež starši, zo bychu džen zhrmadnje swjećili. Tachantska cyrkwja je na tutym dnju kopata poła. Telko džěci w cyrkwi hewak nihdy njewidžu. Spěwa so, modli so, a stawizna wo Měrćinu so předstaja. Na kóncu nyšpora rozdžěla so tak mjenowane Měrćinowe cały.

Što běše poprawom swjaty Měrćin? Narodži so w 4. lěstotku w Sabariu. Džensa je to w Madžarskej, ale tehdom slušeše kraj do romskeho mócnarstwa. Z 15 lětamī dyrbješe k wojakam. Na jednym zymskim dnju sta so za njeho něšto wosebite. Běše runje we Francoskej. Zetka prošerja, kotremuž běše jara zyma, dokelž njeměješe drasty.

Měrćin chcyše pomhać. Z mječom rozdžěli Měrćin swój kabat a dari polojcu chudemu mužej. W nocy měješe sōn: Chrystus přińdže k njemu a praji swojim jandželam: „Hlejće, to je Měrćin. Njeje hišće křćený a je mje z kabatom wohrěwat.“

Měrćin da so wukrčić a wot toho časa služeše Jězusej Chrystusej. Njeběše hižo z wojakom, ale bu mnich. Pozdžišo běše z biskopom we francoskim měsće Tours. Tak so wo nim powěda.

Džělic – to je tež džensa jara, jara wažne. Nětko pak chcū Was hišće na swjateho Měrćina, dnja 11. nowembra w 17.00 hodž. do tachantskeje cyrkwe přeprosyc. Štož ma lampion doma, njech jōn sobu přinjese, přetož po nyšporu so lam-

row Handrija Zejlerja we Łazu Domo-winska skupina abo row dr. Arnošta Muki w Budyšinje měšćanske zahrodnistwo. Loni wopytach rowaj Miny Witkojc w Borkowach a Marjany Domaškojc w Cazowje a nadeńdžech wobaj w jara porjadnym stawje. Narowny pomnik Michała Frencla w Budestecach je dało knježerstwo wobnowić.

Wostanje pak to w přichodže? Nimam na to žaneje wotmołwy, ale chcych jenož natčec prašenje, kiž je so w minjenych 40. lětach po mojim zdaću došć zanjechało. Běchu to jednotliwcy, kiž to činjachu, a jim za to džak.

K. M.

*

piony zaswěća, a wšitcy móža Měrćina na konju wobdžiwać.

Strowi Was wutrobne knjeni Gruhlowa

*

Bohata zběrka

Nabožne slowo k dnjej

Wosebity dar noweho časa je w serbskim rozhtosu tež kóždy ranje nabožne slowo (wot pōndžele hač do pjatka krōtko po 6.25 hodž. a po 7.25 hodž., sobotu po 7.25 hodž. a po 8.25 hodž.). A woni su wšitcy lajkojo, kiž maja nam něšto prajić na zakladže křescanskeje wěry. Wězo so katolscy a ewangelscy do džěta džěla. Katolskej cyrkwi stej dwaj měsacaj přewostajenej a ewangelskej přeco jedyn, dokelž maja přeni přewahu. (Druhdy so cuzym zdawa, zo je serbstwo jenož katolska naležnosć. Tajke sym čitał w zapadnych nowinach, štož pak wězo njetrjechi, tež hdyž smy nětko my ewangelscy

Serbja mjeńšina. Prjedy bě to hinak). Druhdy naše katolske sotry a naši katolscy bratřa wosebitosće swojeje konfesije wuzběhuja, hdyž na přiklad rěča wo Božej maćeri, wo putnikowanju, wo rōžowcu atd. Tajke dyrbimy rozumić a přijimać, tež hdyž smy w tym nastupanju druhdy hinašeho mēnjenja.

Serbskej ewangelskej superintendenturje je so poradžilo wulku paletu sobudžělaćerjow za tutu rjanu a wažnu službu dobyć, mjez nimi je tež tōjšto mlōdych ludži. A mnozy so při swojim slowje k dnjej založuja na Ochranowske hesla (Herrnhuter Losungen). To so mi spōdoba, hačrunjež njetrjeba być. Njech je kaž chce, wšitcy swoju wěc derje činja. Bohu k česći a Serbam k wužitku!

Gerat Lazar

*

Michalej Hilbencej k 173. posmjertninam

Wōn so narodži 4. 7. 1758 w Bōrku pola Budyšina jako syn małego ratarja. Z pomocu dobroćelow pōsla nan wobdarjeneho hōlca na Budyski gymnazij a da jeho wot 1779 w Lipsku teologiju studować. Faru hnydom njedōsta, ale dyrbješe najprjedy jako wučer skutkować. Wot 1787 hač k swojej smjerći 1816 běše wōn z fararjom w Michalskej wosadže, najprjedy na druhim a džesać lēt pozdžišo na přnim městnje. Jara znata wosoba wōn njeje, ale wōn bě wuzběhnjeny jako serbski basnik. Kěrlušer Michał Hilbjenc njebě, tohodla njenamakaš jeho mjeno w našich spěwarskich. Wōn bě epikar, to rēka, wōn pisaše bóle lyriske, swjatočne basnje, tak mjenowane „ody“ k wopomnjenju na wuběrných serbskich wučerjow a literatow. Wōn běše tež w předsydstwje Serbskeho předarskeho towarstwa. Wězo je jako farar swěru skutkował, a tohodla je winowatosć wosebje Michalskeje wosady, na njeho nētko w decembru z džakownosću spominać.

Gerat Lazar

*

Mysle k 150. narodninam fararja Měta Korjenka

„Zdžaršćo naše rēki – to mōhło być hesło serbskich a němskich „zelených“, ko třih w tychle dnjach a měsacach zasakle wojuja přeciwo wotbagrowanju wjeski Łakomy a rēki Goramsicy pola Choćebuzā, přeciwo šamałemu dalšemu zničēnju stwōrby we Łužicy: nětko nic wjace w mjenje socialistiskeho derjeměća, ale za profit akcijoweho drustwa LAUBAG ...

Heslo pak je hižo před 110 lětamī jako napismo w delnjoserbskich Bramborskich Nowinach stało. Jeho spisar, w Got-

kojcach rodzeny farar Měto Korjerń, je so w nastawku wuprajt za škit błótowskeje přirody. Wón, wot 1871 do 1909 wosadny farar w Borkowach, wustupowaše zjawnje přečiwo planam, kiž błótowsku swojoraznu, haj jónkrótnu krajinu wohrozychu.

Što drje by wón začuwał, by-li wón dnja 1. 11. 1991, na dnju 150. narodnin, lužisku domiznu hišće jónu widzeć móht? Wjele džě je so změnilo, mało pak na dobro serbstwa a přirody, za čož bě delnjoserbski duchowny so čas žiwjenja woporiwje zasadžował.

Swoju serbsku wosadu, w kotrejž je 38 lět skutkował, by wón nadešoł mjzety m nimalo dospolnje zgermanizowanu.

„Do Borkow pšizo kužde lěto wjele towzynt luži z cuzych zemjow, ab se te rědnosci našeje nižyny a te rědne wobłaki našych serbskich žeńskich a žowców wogłědali“, pisaše hordy 1905 w nastawku wo Borkowach a jeho džěle na „derje kšasnem, ale teke wjelgin šěžkem měsće togo duchneho pastyrja“. Za zbytkami serbstwa by džensa hižo pytać měł, přetož sedža w gmejnskim zarjedze ludžo, kiž sej skerje hlówu łamaja, kak měł jim turistiski komerc móšnje pjelnić, kiž pak lědma wucho za serbske prašenja maja. Na přikład: Hdže wostanu te dwurěčne napisma na zjawnych taflach? Samo na městnje, hdžež běchu so w lěće 1951 přenje němsko-serbske pučniki w Delnjej Łužicy stajili – a z wotpowědnej propagandistiskej haru a slubjenjemi swjatočnje wotkryli – nadeńdžeš džensa jenož tafle z němskimi mjenami serbskich wsow. Wězo zda so, zo znajmjeńša swjedženske drasty Delnich Serbow wěstu šansu maja džakowano turizmej,

„přežiwić“. Mjenuja je pak „Spreewaldtrachten“, štož zda so mi kaž zapozdženy postrow z třicetich lět.

Farar Měto Korjerń wšak bě njesprócný zakitowar serbstwa. Tak škitaje na přikład w lěće 1901 skupinu delnjoserbskich studentow wuspěšnje napřečo Frankobrodskemu knježerstwu. Jim hrožeše wobskóržba dla „panslawizma“, dokelž běchu do programa schadžowaniki w Borkowach staroserbsku pěseň „Naše golcy z wojny jědu“ wzali.

Bjezdwěla wjeselił by so farar Korjerń přez wozrodženje Mačicy Serbskeje loni w Budyšinje a přez wutworjenje delnjoserbskeje wotnožki. Sam bě wón z lěta 1880, lěta založenja delnjoserbskeje Mašicy Serbskeje, z jeje čonom. Wot 1899 je był jeje předsyda.

Za džensniše poměry tež hižo dobra je njedawna powěsć w Nowym Casniku, zo je so, njehladajo schowaneho wothódnocenja a potłóčowanja serbskeje rěče w mnohich lužiskich kónčinach, w Borkowach tola tež lětsa zaso skupinka 11 šulskich nowačkow za wučbu serbsčiny rozsudžila. Mjeztym pak su w susodnym Wjerbnje a w njedalokim Picnju lětsa cyle bjez wědženja potrjechenych wučerjow, Domowinskich skupin, staršich a wězo džěci, serbsku wučbu wotstronili. To zohnich na njedawnym rjanym delnjoserbskim swjedženju w Janšojcach.

Měta Korjerńkowe žadanje „Zdžaršćo naše rěki“ džě by džensa docpěło cyle nowe dimensije. Njebý so hižo měřilo přečiwo mjenje abo bóle drobnym melioraciskim džělám. Dže mjeztym wo wuchowanje cyłego ekologiskeho systema, zo njeby Łužica so stała Suchica. Hórnistwo je dopomhało přeněmčenju našich serbskich krajanow po tysacach, je na 60

lužiskich wjeskow a njeličomne pola, łuki, lěsy ze wšěmi tam bydłacymi žadnymi rostlinami a zwěrjatami zničilo. Ani zakske škitane krajiny a pomniki njeběchu za nje tabu. Nětko steji krajina, kotruž mjenowachu naši prjedownicy dla jeje pozdaću bjezkónčnjeje mokroty Łužicu, krótko před „infarktóm“: Wědomostnicy signalizuja hižo čujomne změny lužiskeje klimy. Ratarstwo a zahrodnistwo čerpi pod pobrachowacej wodu. Někotre haty su hižo dospolnje wusaknyli. A je mjeztym tak daloko, zo dalše rubježne wudobywanje wuhla a zničenje stwórby situaciju dale přiwótri, zo pak hnydomne zadžerženje bagrow a wodowych klumpow w tych jamach by nic mjenje katastrofalne scěhi měło. Bjez wody, wotklumpaneje z tych 60 m hłubokich a hłubšich jamow, kotraž so do lužiskich rěčnicow wjedže, bychu naše rěki wusaknyli, praja specialisća. Čłowjek je so tu předałoko zwažil, a zwostanje jenož hišće nadžija, zo so wuhlowa industrija rozumnje a na rjadowane wašnje krok po kroku z Łužicy wróćo scěhnje.

Delnjoserbski duchowny Měto Korjerń je sej za swój čas chutne mysle činił, što smě čłowjek a što nic we wobchadze z přirodu a zo měł sej najprjedy nanajdokładnišo wuwědomić móžne scěhi swojeho činjenja. W tym zmysle chcyli so my přizamknýč Bramborskemu Casnikej, kiž 1916 wo smjerći a pohrjebje fararja Korjerńka rozprawješe a rudžace wozjewjenje ze słowami zakonči: „Jogo spomnješe wostań w cesći mjazy nami. Bog ten Kněz pak wobraz jomu zbožne wocusenje!“ To njemóhlo nihdy nanihdy džensa być.

W. M.

*

Přispomnjenčko

Cyrkwinske lěto so ke kóncej chila. Při tym mysla křescenjo tež na zemrětych. Na pohrjebniščach so nutnosće k wopomnjenju zemrětych wotměwaja. Tola po mojim zdaću sluša k tajkemu wopomnjenju tež wid na wěčnosť, myslí džě křescanska cyrkej na kóncu cyrkwinskeho lěta tež na kónce swěta a Bože wěčne kralestwo. A što by so hewak tróštowaceho prajić móhlo hač to? Kajku nadžiju za našich zemrětych bychmy měli, jeli nic tu, kotraž so w lisće na Romskich tak wupraji: „Žadyn mjez nami njeje sam sebi žiwy a žadyn njewumrěje sam sebi. Hdyž smy žiwi, smy Knjezej žiwi; hdyž wumrějemy, wumrějemy Knjezej. Tohodla: Njech smy žiwi abo njech wumrěmy, smy Knjezowi. Přetož za to je Chrystus wumrěł a zaso wožiwił, zo by Knjez byl mrtwych a žiwych.“ W Zjewjenju Jana so to tak praji: „Zbóžni su ci mrtwi, kotřiž w Knjezu wumru.“

Měnju, zo přemało na wěčnosť a Bože kralestwo myslimy. Haj, zo tež my wot

*

Chrystusa hustodosć jenož za zemske žiwjenje pomoc wočakujemy. Njeměnuju, zo nimamy za naše žiwjenje tu Chrystusowu pomoc wočakować. Ale japoštoł Pawoł pisa k tomu w 1. lisće na Korintiskich: „Jelizo JENOŽ w tutym žiwjenju na Chrystusa nadžiju stajamy, smy najhubjeńši mjez wšitkimi ludžimi.“

Naša nadžija leži w tym, zo smy wěsći, „zo ani smjerć ani žiwjenje nas njemóže džělic wot Božeje lubosće, kotraž je w Chrystusu Jězus, našim Knjezu“. Tak mamy tróš a nadžiju, hdyž při rowach stejimy a tež hdyž na swoju smjerć myslimy. „Swět zańdže a jeho žadosć, štož pak Božu wolu čini, wostanje do wěčnosće.“

Kajka tuta wěčnosť je, njewěmy. Móžemy sebi ju jenož w přirunanju z nam znatymi wobrazami spytać předstajić. Ale woprawdžitosć wěčnosće je zawěšće wjele krasniša, hač móžemy sebi ju wumolować.

Tuta wěčnosť tež na nas čaka. Kóždemu je wona wotewrjena, kotryž so po Božej woli ma a do Chrystusa wěri. Abo hinak

*

prajene: W tutym našim žiwjenju so rozsudži, hač budžemy jónu w Božim wěčnym kralestwje.

S. Albert

*

T. Malinkowa Slepjanska wosada w zańdženym lěstotku (pokročowanje)

3. Serbska rěč w šuli

Znate je, zo je pruska wyšnosť wosebje přez šulstwo spytała docpěć swój zaměr, Serbow tak spěšnje kaž móžno přeněmčić. Samo tam, hdžež džěci zastupiwi do šule ani słowčka němsce njemóžachu a hdžež bě wučer Serb, njesmědžeše so po móžnosći ničo w serbskej rěči wuwučować.

Jenož na krótki čas so situacija serbsčiny w šuli polěpši: Spočatk šěšćdzěsatich lět bě wyšnosť při-

zwoliła, zo smědža so mjeńše džěci spočatnje w maćernej rěči kublać, zo smědža nawuknyć serbsce pisać a čitać a zo hakle pozdžišo z pomocu serbsčiny tež němčinu nawuknu. W Slepjanskej wosadze dachu so na to hnydom do džěta, za nětk dowolenu serbsčinu wučbne srědky wudžětać. Tak wuda farar Julius Wjelan 1863 knižku „Serbske pismička“, a wučer Warko w Džewinje džětaše na serbskej wučbnicy a zestaji serbske zynkowe tabulki.

Situacija pak so nahle změni. Z wutworjenjom němskeho kejzorstwa 1871 so wulkoněmski duch w Pruskej noweje mocy nasrěba: W Němskej měješe so němsce rěčeć! „Mjenjehodne“ slowjanske rěče kaž polščina a serbsčina mějachu so – čím spěšnišo čím lěpje – k rowu přewodźeć, a byrnjež z namocu było!

Z nowym šulskim radźičelom Bockom, kotryž 1873 šulske naležnosće Lěhničanskeho kraja přewza, dósta tež Slep razneho germanizatora za šulskeho dohladowarja, 1879 skoržeše f. Julius Wjelan: „Běše mjenujcy loni před swjatkami šulski radźičel Bock naše serbske šule přepytujo do Slepjanskeje wosady přijět, bě so wjele huntorił na serbskosć našich džěci, zo malo němski móža, přispomnjo: ‚Lud to sam njecha, ale to su druzy we winje‘, a bě k jich zněmčenju swoje rozkazy dawał.“

Jeho rozkazy běchu sóchowace: Serbsko-němske čitanki njesmědžachu so wjace wužiwać, na jich městno stupichu ryzy němske; njesmědžeše so wjac serbsce čitać a pisać wučić, ale měješe so hižo z nišich lětnikow masiwnje němsce wuwučować. Po mjenjenju Bocka bě nadawk serbskich wučerjow: „Wy dyrbiće pomhać, serbsku rěč k rowej njesć.“ Tomu napřečo staji f. Julius Wjelan swoje hesto: „Bojće so Boga bóle hač Bocka!“ Wón wospjet raznje protestowaše. Na šleskej prowincialnej synodze, kotrejež zapóslanc wón bě, napominaše duchownsku wyšnosć, so za serbske zajimy w serbskich wosadach zasadžować. Widžo, zo sam jenož malo dōcpěje, spyta f. Wjelan swojich wosadnych a swojich serbskich zastojnskich bratrow mobilizować: Wón wudžěta peticiju na ministerstwo, w kotrejež žadaše, zo ma so znajmjeńša nabožina w serbskej rěči podawać, a wón załoži 1880 Konferencu serbskich pruskich duchownych, zo bychu so ze zhromadnymi mocami starali wo prawo serbskeje rěče w swojich wosadach. Wobě akciji měještej malo wuspěcha: Peticija, podpisana wot 1292 wosobow, načini drje tójšto hary, tola njezamó zasadne polěpšenje w šulstwje dōcpěć. Konferenca pruskich serbskich duchownych so rozpušći na žadanje wyšnosće, prjedy hač móžeše docyła k porjadnemu džětu dōńć.

Wuskutk f. Wjelanoweho prócowanja bě, zo wón čezko schorje a zo jeho wotnětka policija dohladowaše. Rezignujo wón zwěsći: „Wšě moje protesty běchu po-

darmo! Němskich wučerjow su mi natykali; mnoheho sym počal serbski wučić, sym pak wot toho malo wuspěcha, mjenje pōda a najmjenje džaka widžať.“ A: „... wšo běše podarmo. Serbja maja swoju šulu płaćić a přihladowať, kak z tej samej so jim w jich młodzinje poslednje swōjstwo, narodna koža, serbsčina, žiwym wudrěwa.“

Farar Wjelan njezreznignowa pak jenož dla masiwneho čišća wyšnosćow, runje tak jeho počěžowaše, zo jeho wosadni, zo serbski lud, za kotryž tola wojowaše, zdžěla sam jeho prócowanja wotpokaza: „Su (wosadni) mi winu dawali, jako chcył ja z wuchowanjom stareje serbskosće w šulach a w žiwjenju jich zbože a derje hiće zadžěwać! ‚Při wōjsku‘ – woni praja – ‚před sdom, na wikach, w cuzbje, wšudže sy bity, jeli němski njemōžeš.‘ Tohodla chcyli někotři najradšo z jednym wotmachom ze staroserbskeje kože wuskoćić.“

Dokelž bě Slepjanska wosada hišće najbóle serbska w swojej kōnčinje, so germanizatoriske naprawy w šuli runje tu tak masiwnje přetřōchichu. Skōnčnje měješe Slepjanska wosada nachwatać zastatk, kotryž porno druhim w procesu přeněmčenja měješe.

Farar Wjelan přirunowaše šulu z młynom: Džěci jako serbske do njeje zastupja a po wosom lětach přemlěca so němske z njeje pušća.

(Pokročowanje slěduje.)

*

**Hdyž wumrěju
přeješe sej wona
njechwalće mje
a tež nic smjerc
chwalće toho
kiž je Bōh žiwych
hdyž wumrěju
přeješe sej wona
njewoblěkajće žarowanje
to by było njekřescanske
spěwajće chwalospěwy
hdyž wumrěju
přeješe sej wona
chwalće žiwjenje
krute a krasne
chwalće toho
kiž je Bōh žiwych**

Kurt Marti,
Pohrjebne narěče

*

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Pančic. W našich stronach smy hižo dawno za serbskim spěwanskim towarstwom žadali. Tole přeće wšitkich do-
brych serbskich wōtčincow je so nětko

dopjělniło. W Pančicach je so serbske spěwanske towarstwo založilo. Za swōjeho předsydu je sebi dr. med. Rachla, za spěwneho wodžerja knjeza cyrkwineho wučerja Brauera w Njebjelčicach wuzwoliło. Zwjeselace je, zo je do młodeho towarstwa hižo wjetša ličba subustawow zastupila. Njehc wone rosće, kčěje a tyje a njehc so w nim prawa serbska mysl haji a z njeho do našich stron wuchadža.

Serbske Nowiny, 21. nowembra 1891

*

Powěsće

Bukecy. Njedželu, 25. septembra, zhromadzi so wulka serbska wosada na kemšach w Bukecach. Bě to takrjec rozžohnowanaka Boža služba wot fararja Lazarja, kiž je bōrže swoje 81. žiwjenske lěto dōcpěl. Nětk chcemy jemu derje zastuženy wotpočink popřeć. We wšěch lětach po zložanju swōjeho zastojnstwa njeje serbske kemšenje jenož w Bukecach swjēćil, ale tež w druhich wosadach. Lětdžesatki bě wón předsyda serbskeho cyrkwinskeho dnja. Za wšu službu za nas ewangelskich Serbow jemu wutrobne „zaplać Bōh“.

K. L.

*

Přeprašujemy

3. 11. – 23. njedžela po swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje na Michałskej (Albert) w samsnym času Boža služba za džěci
12.25 hodž. nutnosć w rozhłosu
13.20 hodž. kemše w Budestecach (Albert)

17. 11. – předposlednja njedžela w cyrkwinskim lěće

8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (Malink)
9.30 hodž. přednjese so w Bukecach „So zwoni měř“
10.00 hodž. kemše w Hrodzišću (Malink)
12.25 hodž. nutnosć w rozhłosu

1. 12. – 1. njedžela w adwence

10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michałskej (Albert)
w samsnym času Boža služba za džěci
12.25 hodž. nutnosć w rozhłosu
13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (Albert)

Pomhaj Bōh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelnska 27. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, 8600 Budyšin, tel. 4 22 01. – Čišć: Serbska čišćernja – t. z. w. r. – w z. w. Budyšinje. – Wuchadža jonkrōć za mēšac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 30 000 110. – BLZ 850 549 62